

cosa que costa tan poc i es fa a la lleugera, quasi sense pensar-hi.

No tinc notícia de l'existència d'aquests mots més que en les llengües hispàniques. Però si en castellà no pertanyen a la llengua més literària ni comuna, n'hi ha també dades abundoses; més aviat pertanyents al parlar afectiu o dialectal; tampoc allí es parla gaire del verb *barriscar*, i solament per l'aragonès Borao ens costa que «se halla en documentos oficiales» per a «vender a ojo». Fora d'això en la llengua veïna a penes es troba res més que la locució adverbial *a barrisco*,¹ i en usos figurats o pintorescos (no comercials, si bé això dependrà en bona part de l'actitud que afectava el castellà de menyspreu davant ocupacions de traficant). La dada més antiga es troba en les *Coplas de Mingo Revulgo* del S. xv: «cata que vendrá el pedrisco, / que lleva todo a barrisco» (28); i en prosa, una de Santo Domingo, en una «Relación del asiento que se ha tomado con el capitán F. de Barriou nuevo para ir a la quietud de los indios de la sierra de Bahoruco» en l'any 1553: «ha parecido acá que --- después que dicho capitán llegare con su gente --- toda la gente de esa ciudad e isla se junten e a barrisco vayan de un golpe todo a buscar los contrarios y tomarlos», que Fernando Ortiz cita de l'Arxiu d'Indies (en el *Catauro de Cubanismo*, p. 222).

En el mateix segle el trobem com a expressió d'una comparació poètica en els *Amores de Damón y Galatea* de Fr. de Figueroa: «Qual baja de algún risco / el raudito turbión por el invierno, / que el arbolillo tierno, / con todo lo que topa, va a varrisco, / con impetu tamaño / que aun no deja señales de su daño, / así, en un momento, / pudo en Damón el miserable llanto / de Galatea tanto ---» (BRAE II, 313); i sobretot se n'apoderaren aviat els satiritzadors de les frases populars, pintoresques i grolleres, com Quiñones de Benavente, que se'n riu com de «una sed de agua» (veg. SET) o Quevedo que se'n burla dels cops en el *Cuento de Cuentos* («El hermanillo viendo que andaban al morro, votó a tal y cual que todo lo había de llevar a barrisco. —¿Qué es a barrisco en mis barbas? —dijo el padre, y zas!», *Obras CIC*. IV, 178 i 172). Veg. encara Gillet, *Propaladia* III, 851. I Gil Vicente a *barrisco* «en conjunto, sin distinción»,² de principi del S. xvi; que pot passar igualment pel testimoni portuguès més antic, dada la nacionalitat de l'autor. Altrament en portuguès apareix també a *barrisco* «promiscue» en Jerónimo Cardoso (1562); i Bluteau (1715) cita *peixe a-barrisco* segurament 'venut a bell ull'.³

Ja vaig indicar en el DCEC l'etimologia vers la qual ens guia la locució castellana *al barrer*. S'usa així a l'Argentina on la vaig sentir sovint a l'interior, i ja la hi van registrar alguns lexicògrafs per a les «ventas de ganado, árboles, etc., a tanto la pieza, sin distinción habitual de precio» (BRAE XVII, 311). D'altra banda n'han parlat molt a Cuba tots els lexicògrafs abans de la sàvia nota d'Ortiz, des del més antic, Pichardo, a. 1836 («para todos, sin excepción: *adiós al barrer*, a todos los presentes»), i Macías ho exempli-

fica encara amb «sois unos haraganes *al barrer*»; però explica que també té el sentit comercial semblant al nostre: «se aplica generalmente en las ventas de café, en contraposición de *al vaciar*, para que se entienda vendida la mercancía junto con su envase». Com que d'altra banda trobem també la formació en *-isco* aplicat al sentit més conegut del cast. *barrer* —andal. *barrisco* 'acció de barrer a la llegera' i salm. *barriscón* id. (Toro, RH XLIX, 355)— és clar que hem de partir del cast. *barrer*, si bé en el nostre cas en l'acc. de 'no deixar res del que hi havia en alguna banda', que ja apareix en Ercilla, S. XVI. Aquest no és més que un dels sentits més clàssics del ll. VERRERE, a part del més divulgat d'«escombrar», que ja vol dir 'emportar-se els vents tot el que sura en mar' en Virgili i Catul, 'tot el que hi ha en una superfície desèrtica' en Horaci i Ovidi.

Si encara a primer cop d'ull podíem pensar que *barriscar*, *barrisc*, *-iscada*, catalans, siguin manlleus del castellà, on ha perdurat el descendent de VERRERE, aquesta àmplia i antiga existència en l'ús llatí més fonamental ens fa comprendre que una derivació catalana del llatí no és menys possible, però la documentació catalana del mot, molt abundosa, i anterior a la castellana i portuguesa, aconsella resoltament preferir aquesta alternativa. Pensem que les formacions verbals en *-iscar* són tant o més freqüents entre nosaltres que en les llengües veïnes: *endormiscar*, *ploviscar*, *enamoriscar*, *neviscar*, *ventiscar*, *pedriscar*, *mariscar*, totes amb el valor de coses fetes a la lleugera, que és el que ens fa falta aquí (vegeu encara *salpiscar*, DCEC, s. v. *sal*, que ja documentem amb alguna variant a principis del S. xv). I sobretot tornem a la memòria la història de BARREJAR, que és precisament un altre derivat catalaníssim (absent en castellà) del mateix verb VERRERE, i també empletat amb un sufix merament romànic i català damunt una soca purament llatina. Encara que el sentit medieval més corrent de *barrejar* sigui ben diferent del que aquí tenim, el sentit modern de 'fer una cosa amb barreja' és gairebé el mateix que ací hem vist, i no manquen raons per creure que hi és també molt antic, potser tant com l'altre.

DERIV.: Per a *barrisc* i *barriscada* veg. a dalt. *Barriscador* [1858, Amengual]. *Barriscament* [id.].

¹ Del castellà es pengüé el bc. *abaresku* (biscat arcaic): *abaresku* 'roso y belloso', Mitxelena, *Fuentes del Dicc. de Azkue*, § 587; BSVAP XX, 311. —

² «Sepan todos a barrisco, que yo me soy Juan de la greña». — ³ En canvi no se sap què pensar d'un passatge del *Livro de Falcoaria* del S. XIV, de Pero Menino (cit. P. Machado), fàcilment mal copiat, o infidelment transmès, car si bé s'hi parla de mescles es tractaria ací d'un substantiu *barrisco* amb un sentit com de 'bastonet'. Sembla que per la preocupació d'una falsa etimologia *barra* algú hagi adulterat el context. En tot cas aquest hapax és fortament suspecte, i si es confirmés es tractaria d'un mot disjunt, coincident per mera casualitat. El més fàcil és que hi hagi hagut mala lectura d'un manuscrit un